

Dödsfall och begravningar inom de hinduiska traditionerna

Kamala Priya, Hindu Forum Sweden

(Avsnitt markerade med fet-stil ska beaktas under coronapandemin)

Inledning

De hinduiska samfundet och föreningarna i Sverige har sina religiösa rötter i Indien. Medlemmarna har antingen en etnisk indisk bakgrund eller är konvertiter med svensk eller annan västerländsk bakgrund, såsom tysk, rysk, finsk, etc. Hinduismen är en av de äldsta kvarlevande religionerna och går minst 3500 år tillbaka i tiden. I Sverige finns det idag ca 40 000 hinduer. Dessa tillhör oftast en av de tre huvudinriktningarna inom hinduismen, dvs Vishnuismen, Shivaismen eller Shaktismen. Läran om de olika traditionerna finns i de gamla Veda-texterna och har samma grundförståelse om en evig andesjäl (*atman*), återfödelse (*samsara*), *dharma* (plikter) och *ahimsa* (icke-våld). *Atman* betraktas som det eviga självet medan kroppen är temporär. Vid dödsögonblicket lämnar själen kroppen och går vidare till en ny kropp eller destination.

Detta dokument är avsett att ge en allmän orientering kring dödsfall och begravning som är gångbar inom samtliga hinduiska traditioner. Det kan dock förekomma vissa små variationer och avvikelser mellan dessa.

Under Coronapandemin

Alla hinduiska trossamfund och organisationer i Sverige har att förhålla sig till den pågående coronapandemin genom att antingen stänga sina tempel för troende och besökare eller att minimera antalet besökare enligt Folkhälsomyndigheternas riktlinjer. Den dagliga rituella *pujan*, böner och *bhajan* fortsätter dock som vanligt och genomförs av präster som bor i templet. De flesta hinduiska familjer brukar ha ett altare hemma och ombeds utföra *pujan*, böner och *bhajan* hemma under coronakrisen. Det finns också flera initiativ att utföra *bhajan* eller läsning ur de heliga skrifterna tillsammans med vänner via internet och sociala medier. Detta motverkar ensamhet och ångest, och uppmuntrar till andlig fördjupning.

Dödsfall och Begravningar

I de heliga hinduiska skrifterna står det att det tillstånd man erinrar sig när man lämnar kroppen kommer man utan tvekan att uppnå.

Under sista dagarna och timmarna av den döendes liv samlas prästen och de anhöriga i rummet för att visa kärlek och omsorg. Man håller kärleksfullt i handen och tackar personen för allt det goda och unika den har gjort i sitt liv. Prästen och anhöriga reciterar mantran samt sjunger Guds heliga namn som t ex Hare Krishna eller Ram Nam Satya Hai. Detta hjälper den döende att tänka på Gud, att bli fri från ångest och rädsla samt att uppfyllas av frid och kärlek i sitt hjärta. I en sådan sinnesstämning blir det lättare för personen att gå vidare till nästa destination och uppnå den andliga sfären. Därför är det väsentligt för den döende att minnas Gud i dödsögonblicket genom att prästen och anhöriga sjunger heliga mantran vid sängen. Den döende välsignas genom att Gangesvatten stänks på kroppen, och genom att den smyckas med blommor. Man lägger också små *tulasi*-blad i munnen och placerar ett halsband av *tulasi*-träkulor, som är ett heligt föremål, runt halsen. *Tulasi* är en helig växt inom alla hinduiska traditioner. Prästen målar också det heliga OM-tecknet på den döendes panna med lera från Gangesfloden.

Under coronapandemin blir det svårt att utföra dessa viktiga ceremonier med personer som är smittade eller som har avlidit till följd av smittan. Några tempel har möjlighet att låta deras präst besöka den döende på sjukhuset, medan andra kanske inte har det. Anhöriga måste rådfråga sina respektive församlingar. En präst som ska besöka en smittad person på sjukhus måste vidta strikta säkerhetsåtgärder och följa de regler som gäller. Viktigt är att prästen och vårdande sjukpersonal kan vara i kontakt med varandra i de fall där prästen inte kan komma till sjukhuset. Gangesvatten och *tulasi*-blad kan dock levereras till sjukhuset och det är viktigt att sjukhuspersonalen ser till att *tulasi*-halsbandet lämnas kvar runt halsen, om så är möjligt. Viktigt är också att sjukhuspersonal hanterar de avlidna med stor värdighet, så att de kan förmedla kärlek, hopp och förtröstan. I de fall då prästen inte kan komma till sjukhuset kan denne utföra en *puja*-ceremoni och recitera mantran i templet. Detta är lika välsignande till den döende.

Begravningsceremonier

Begravningsceremonier inom de olika hinduiska traditionerna följer ett likartat mönster och består av en kremation med ceremoni, minnesstund och i vissa fall urnsättning. De flesta hinduer kremerar sina döda, med undantag av små barn och heliga personer, vars kroppar anses vara rena. Kremation är till för att själen ska kunna överge den döda kroppen och snabbare gå vidare till sin nästa destination. Detta är det vanligaste begravningssättet och kremationen ska helst ske inom 24 timmar efter dödsfallet. Kremationen förbereds av en brahmin, en präst, eller av den avlidnes äldsta bror, och krematoriet dekorerats med blommor. En bild av den avlidne ställs på ett bord intill kistan och dekorerats med en blomstergirland. Ceremonin hålls av de sörjande under kremationen. Man läser verser ur de heliga skrifterna, reciterar mantran och håller ett kort tal. Efter kremeringen samlas de närstående till en liten måltid med vegetarisk helig mat som kallas *prasada*. Detta sker ofta hemma hos de anhöriga.

För närvarande råder restriktioner för begravningsceremonier. Viktigt är att under ceremonin minimera antalet besökare till så små grupper som möjligt, företrädesvis de närmaste sörjande. Behörigt avstånd mellan begravningsgästerna behöver beaktas på krematoriet och under hela ceremonin. För närvarande ska besökare hålla två meters avstånd till varandra, ha god handhygien och inte ha symptom på sjukdom. Det är viktigt att de anhöriga tar kontakt med respektive krematorier för att informera sig om deras säkerhetsåtgärder.

Gravsättning och Askan

Askan från kremationen ska helst spridas i en helig flod i Indien, men även i rinnande vatten, exempelvis i en bäck eller en flod. Är det inte möjligt kan askan gravsättas i minneslund, placeras i ett kolumbarium eller i en urngrav. Vid spridningen av askan eller gravsättningen utförs en *puja*. Gravsättningen kan också ske i en minneslund eller i en urngrav på en allmän svensk begravningsplats. På Strandkyrkogården i Skrubba, Tyresö finns en hinduisk begravningsplats. För att sprida aska i vatten eller ta med aska till Indien behövs tillstånd från Länsstyrelsen.

För aktuella regler och rekommendationer om hanteringen av aska med tanke på coronapandemin bör anhöriga kontakta sin begravningsbyrå eller Länsstyrelsen.

Minnesstund

En minnesstund hålls i hemmet eller i ett tempel inom en vecka. Med omtanke och kärlek ställer man bilden av den avlidne på ett bord och dekorerar bilden och altaret med vackra blomstergirlanger och blommor. Man sjunger och reciterar heliga mantran, och närstående får dela med sig av minnen av den avlidne. Vegetarisk välsignad mat delas ut till de närvarande för gemensam förtäring efter minnesstunden.

Efter ett år arrangerar anhöriga en *shraddha*-ceremoni där prästen i templet utför *puja* i den dödas namn och där man delar ut välsignad vegetarisk mat till alla närvarande. Denna *shraddha*-ceremoni görs för att minnas och välsigna den avlidne personen så att den mår bra i sitt nästa liv.

Denna *shraddha*-ceremoni kan vara ett lämpligt tillfälle att bjuda in släktingar, vänner och bekanta som önskat men inte fått eller kunnat närvara vid begravningen.